

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nerankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Klasična izobrazba in znanstveniki.

Vseučiliški profesor dr. Rihard Zupančič
o pomenu klasične izobrazbe za bodoče
znanstvenike.

Z novim letom 1925 se prične tudi v Sloveniji izenačevati srednje šolstvo v naši državi, kar se tiče realnih gimnazij in realk. Bistvo reforme bo obstojalo v tem, da se bo pouk nemščine reduciral približno na polovico dosedanjega obsega, pouk latinščine pa tako okril, da bo od nekdanje gimnazije ostalo samo še — ime. Ta reforma se bo nanašala na 10 slovenskih srednjih šol: na 8 realnih gimnazij in na 2 realke. Izvzete so samo humanistične gimnazije (4), od katerih se bo pa bržkone ena v doglednem času spremenila v realno, tako da lahko rečemo, da se bo reforma nanašala na veliko večino našega srednjega šolstva in da bo baš ta novi tip realne gimnazije vtisnil pečat bodoči generaciji slovenske inteligence. Zato bi bilo uместno, da bi se ob priliki, ko se namerava izvesti preko noči tako dalekosežna reforma, čulo mnenje vseh, ki so zainteresirani na ustroju srednje šole.

Pisec tega poročila se je obrnil 16. t. m. osebno na profesorja matematike na ljubljanski tehnični in filozofski fakulteti g. dr. R. Zupančiča, čigar ime je v znanstvenem svetu znano daleč izven mej Jugoslavije, s prošnjo, da bi mu dovolil kratek razgovor o pomenu klasične izobrazbe za bodoče znanstvenike. Zdelo se mu je važno, da izve tozadevno strokovno mnenje zastopnika baš tiste panoge znanosti, ki je po splošnem naziranju najmanj zainteresirana na klasični predizobrazbi kandidatov, ki se ji posvetijo. Znano mu je bilo, da se je bil g. profesor izrazil nekoč pri predavanju matematike, da je najboljša priprava za študij matematike — študij latinščine. Gospod profesor je bil tako ljubozniv, da je podal o tem vprašanju nastopno izjavo:

»Moja izjava glede klasične predizobrazbe se nanaša samo na mladeniče, ki se pozneje posvetijo znanstvenemu poklicu. Glede takih pa menim, da zahteva — brez ozira na posebna svojstva dotičnih znanosti, katerim se hočejo posvetiti — tako zvana znanstvena miselnost, da človek od mladih let dalje temeljito študira gramatiko vsaj enega jezika. Izkustvo kakor tudi drugi, globokejši vzroki kažejo, da se gramatična predizobrazba ne more pridobiti pri modernem jeziku. To je eden — čeprav ne glavni — jezik razlogov, da smatram latinščino kot absolutno potreben predmet za predizobrazbo bodočih znanstvenikov.

Od drugih razlogov samo tole. Mlad človek mora imeti poleg dobro izvežbane logične spretnosti tudi nekaj, kar ustvarja njegovo osebnost. Za to pa je klasični svet danes še vedno edino res uspešno sredstvo.

Humanistične strani tega vprašanja seveda ne obvladam toliko kakor pomen klasične izobrazbe za formalno izobrazbo bodočega znanstvenika; zato govorim samo o tej točki. To pa vem, da je točno gramatično razumevanje posameznih izrekov v eksaktnih znanostih absolutno potrebno za onega, ki hoče poglobiti poznanje vede. Vem tudi, da dijaki brez predizobrazbe v latinskem jeziku težko, rekel bi: nikoli, kvečjemu v izjemnih slučajih pridejo do tega razumevanja. Netočno razlaganje formalne strani izrekov, nesrečna navada, da ne mislijo s pojmi, ampak samo čisto v konkretnem, jim zabrani doseči možnosti abstrakcije.

To moje mnenje je zelo razširjeno med zastopniki eksaktnih znanosti. Citiram n. pr. samo slavnega umrlega matematika Henrija Poincaréja, ki je v tem zmislu predaval po vsem svetu, med drugim tudi na Dunaju — mislim, da je bilo to l. 1908. ali 1909. — v društvu: Verein der Freunde des humanistischen Gymnasiums, kjer je izvajal slične ideje, samo še nekoliko bolj intransigentno kakor jaz.

Gospod profesor, Vi ste imeli v svoji praksi kot visokošolski učitelj nešteto prilik, da ste primerjali usposobljenost absolutno realnih in absolutno gimnazij za matematični študij; ali bi mi mogoče ho-

teli povedati, kakšne izkušnje imate z visokošolski n. pr. s tehnike v tem oziru?

»Glede lastnega izkustva v svojem predmetu — matematiki — lahko izjavljam, da so bili absolventi klasičnih gimnazij vedno in povsod neprimerno boljši kakor absolventi realk. Tu ne gre toliko za povprečno zmožnost dotičnih dijakov kakor za tip; in tu menim, da je tip gimnazije glede matematike nad tipom realca. Izjemni posebnosti ženijski slučaj so seveda mogoči tu in tam.

Govorila sva nato z gospodom profesorjem o dejstvu, da tisti, ki ni nikdar mogel primerjati materinske s kakim tujim jezikom, ne zna niti materinske pravilno rabiti. Gospod profesor je rekel z ozirom

na formalno izobrazbo, ki jo da baš pouk v klasičnih jezikih:

»Znanstvenik kot adept mora biti sposoben, da točno razume tekst, katerega stvarno še dolgo ne razume; kot produktivni znanstvenik pa mora biti sposoben, da izrazi svoje ideje gramatično enoumno in jasno tako, da tekst lahko tvori podlago za razmišljanje drugih, ki ga berejo.

Ob slovesu je rekel g. profesor, ki še danes gladko bere latinsko:

»Da bi se nam le posrečilo ohraniti latinščino, ki je po mojem mnenju silno potrebna baš za slovanske narode, da se slovanski jeziki intelektualizirajo.

I. Dolenc.

Naklepi in razprave v Pašičevi vladi.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Nocoj je bila seja ministrskega sveta. Razpravljali so o poročilu zunanjega ministra dr. Momčila Ninčiča o sestavljanju protiboljševskega evropskega bloka in o zakulisnem delu na rimski konferenci. Govorilo se je o ukrepih proti boljševski nevarnosti. Nadalje so na seji razpravljali o uporabi zakona o zaščiti države proti tistim strankam, ki so nasprotne današnjemu režimu. V prvi vrsti pride v poštev HRSS. Vlada

še ni napravila končnega sklepa, ampak bo o tem vprašanju razpravljala še na prihodnji seji. Govorili so tudi o dekorativni razstavi v Parizu, ki bi se imela vršiti lani, pa je bila preložena na aprila leta 1925. Ministru za trgovino in industrijo se je odobril kredit, da začne takoj s pripravi za zgraditev jugoslovanskega paviljona za to razstavo. Minister za trgovino se bo jutri začel o tem razgovarjati z izvedenci.

Radikalsko-demokratska zveza v krizi.

RADIKALSKO-DEMOKRATSKA ZVEZA V KRIZI.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Pogajanja med radikali in samostojnimi demokrati slabo napredujejo, ker hočejo samostojni demokrati radikale povsod izriniti. Igra z radikali v Hrvatski je prav ista, kot v Sloveniji. Žerjavova, ki hoče na nepošten način zase pridobiti radikalne glasove, radikalom pa noče odstopiti nobenega resnega mandata. Razmerje med radikali in samostojnimi demokrati je v težki krizi in ni izključeno, da se bodo vršile volitve brez samostojnih demokratov, kajti radikali jih hočejo iztirati iz vlade. Enake težave se pojavljajo pri postavljanju nosilcev list in okrajnih kandidatov. V Srbiji bo mnogo cepljenih radikalnih list.

SPORAZUM V DALMACIJI IZKLJUČEN.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Izvrševalni odbor radikalne stranke je razpravljal o uspehih okrožne konference za nosilce list v južni Dalmaciji. Kakor smo poročali, je

nosilec Ljuba Jovanović. Samostojni demokrati so zahtevali svojega nosilca. Sedaj je v južni Dalmaciji sporazum med radikali in samostojnimi demokrati izključen. Nadalje je izvrševalni odbor razpravljal o drugih sporih med radikali in samostojnimi demokrati, ki se nikakor ne morejo rešiti. Samostojni demokrati gledajo povsod, posebno na Hrvatskem, da pridobijo čim več radikalov za svoje kandidate. Radikali pa delajo na to, da jih izrabiijo zase.

SPORI V SDS.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) V zagrebških samostojno demokratskih krogih se je začel razpor, katerega so rešili tako, da bo dr. Edo Lukinić nosilec liste v Zagrebu, Juraj Demetrović pa v Požegi. Prej je bil izvoljen za nosilca liste za Požego Milenko Marković, odvetnik v Pakracu, sedaj so ga pa postavili za okrajnega kandidata v Pakracu.

v moravsko volivno okrožje, od tam pa v Makedonijo. Radikali spremljajo njegovo delo z velikim nezadovoljstvom in mu pripravljajo največje težave. Vse to pa jim ne bo uspelo, kajti ljudstvo povsod odobrava Petrovićev nastop in se odločno izjavlja za politiko sporazuma med Srbi, Hrvatimi in Slovenci.

VOLIVNO GIBANJE NA HRVATSKEM.

Zagreb, 17. dec. (Izv.) Včeraj je odpotoval v Dalmacijo predsednik Hrvatske pučke stranke Stjepan Barić, da se dogovori glede kandidatnih list v Dalmaciji. Prihodnjo nedeljo bo vodstvo HPS določilo še nosilce kandidatnih list za modruško-reško županijo, za Hercegovino in za tista okrožja v Bosni, kjer še niso postavljene. Določili se bodo tudi okrajni kandidati.

Zagreb, 17. dec. (Izv.) Nosilec frankovske liste v Zagrebu bo dr. Aleksander Horvat, v zagrebški županiji Hrvoj, v varaždinski Šonc, v požeški Prebeg.

SESTANEK BORZNIH TAJNIKOV.

Belgrad, 17. dec. (Izv.) Danes se je vršil sestanek vseh jugoslovanskih borznih tajnikov. Razpravljali so o zasebnih senzalah, o uzansah in borznih pravilih. Razprava se jutri nadaljuje in bo poju-trišnjem najbrž že končana.

PROSTI POTNI LIST.

Rim, 17. decembra. (Izv.) Jugoslov. vlada se pogaja s sosednimi državami, med temi tudi z Italijo, o odpravi vidiranih potnih listov. Vidiranje potnih listov v Italijo bo odpravljeno mogoče še tekom tega meseca.

Italija.

ZELEZNICE IN POŠTA V PRORACUNSKI RAZPRAVI.

Rim, 17. dec. V torkovi seji poslanske zbornice je poročal prometni minister Ciano o položaju državnih železnic in pošte ter brzojava. Železnice so izkazovale 1921 do 1922. leta 1257 milijonov primanjkljaja, ki se je potem leta 1922. do 1923. znižal na 906 in leta 1923. do 1924. na 298 milijonov lir. Sedanji proračun izkazuje o dohodkih in izdatkih ravnotežje. Število železniškega osebja se je skrčilo od 240.000 v letu 1921. do 1922. na 173.000. Pošta in brzojava bila do l. 1917.—1918. aktivna, nato so začeli dohodki zaostajati za stroški, dokler ni leta 1921.—1922. primanjkljaja dosegel pol milijarde lir. Sedanji proračun predvideva 21 milijonov preostanka.

Večina je odobrila proračun prometnega ministrstva.

PRORACUNSKI PROVIZORIJ.

Rim, 17. dec. (Izv.) Finančni minister De Stefani je v poslanski zbornici zahteval proračunski provizorij. Zbornica bo sicer do 31. t. m. rešila celokupni proračun, a dati hoče senatu čas, da more razpravljati o proračunu. Zato prosi, da se podaljša proračunski provizorij, dokler se celokupni proračun končno ne odloži. Večina je provizorij odobrila.

NOVA ODKRITJA PROTI FAŠIZMU IN MUSSOLINIJU.

Rim, 17. dec. V znani ovadbi na senatno vrhovno sodišče proti bivšemu poveljniku milice generalu De Bono se sklicuje posl. Donati med drugim na spomenico bivšega podtajnika v notranjem ministru posl. Finzi. To spomenico je bil spisal Finzi v svojo obrambo v tednu po Matteottijevem umoru, ko je Mussolini zahteval, da odstopi in se je Finzi bal, da bo javnost smatrala njegov odstop kot priznanje sokrivde na umoru. Razen tega se je Finzi bal, da ga bo zloglasna »Čekac kot nevarnega poznavalca njenega zločinskega početja skušala spraviti s poti. Da reši čast svojega imena in morebitni zločin v naprej razkrinka, je sestavil nekaj testament, v katerem je natančno obrazložil, koliko zadeva njega odgovornost za »sistem, ki je dovedel do umora posl. Matteottija. To listino je Finzi tedaj izročil svojemu odvetniku in jo prečital tudi raznim osebam. O tej spomenici so tudi že tedaj pisali listi. Finzi pripoveduje v spomenici, kako sta ga najprej Accerbo, potem pa Mussolini silila, naj poda ostavko, ker da to zahtevajo najvišji interesi fašizma. Potem trdi Finzi, da je bila »Čekac ustanovljena na zahtevo samega Mussolinija in da je tudi delovala pod njegovim vrhovnim vodstvom. Delo je vodil odbor šestih — katerih nekateri so kot neposredni sokrivci na Matteottijevem umoru sedaj v preiskovalnem zaporu v »Regina coeli«. »Čekac je vodila vse napade in tudi napad na Matteottija. Mussolini je vedel za vsa njena početja.

Ta Finzijeva spomenica je prišla sedaj vsled Donatijeve »ovadbe zopet na dnevni red. Listina sama se sicer nahaja v neznanih rokah, oglašajo se pa priče, katerim jo je bil Finzi prebral. Fašistovska glasila so do zadnjih dni trdila, da je ta spomenica zgolj zlobna izmišljotina opozicije. Toda včeraj je Finzi na Montecitorioju v pogovoru s časnikarji izjavil, da spomenica dejansko obstoja. O njeni vsebini je podal izjavo v sodišču, ki ima sedaj besedo.

Z zadevo se obširno peča celokupno časopisje.

Značilen nastop Millerandov.

Pariz, 17. dec. (Izv.) Včeraj zvečer je sklical bivši predsednik Millerand velik shod »nacionalno-republikanske lige«, na katerem je govoril, da je on bil vedno Francoz in republikanec, danes pa je oboje ogroženo. Zato kliče vse republikance, katolike in svobodomislece, na skupno obrambo francoskih in republikanskih interesov. Nasprotniki so začeli nekaj, kar ogroža svetovni mir. Naš vnanjepolitični položaj so silno poslabšali. Kaj pomeni ženevski dogovor? Ta dogovor narodov ne bo pomiril, ampak jih bo še bolj razdražil. Nemčija je v Londonu pristala na

Dawesov načrt. Ali pa ga bo tudi držala? Naša sedanja vlada je ujetnica revolucionarnih socialistov. Sedanja vlada je priznala komunistično vlado v Rusiji, vlado ubojev in ropov. O naj bi vsi mrtvi v Rusiji vstali, da bi se zopet spomnili vsi Francozi, da so v prvi vrsti Francozi, ki morajo napraviti konec vsem poskusom diktature od spodaj.

FRANCOSKI PARLAMENT PROTI KOMUNISTOM.

Pariz, 17. dec. (Izv.) Zbornica je zavrgla predlog komunistov, da veljaj amnestija tudi za zaprte komuniste.

HERRIOTOVO ZDRAVJE.

Pariz, 17. dec. (Izv.) Herriotu se je zdravstveno stanje obrnilo na bolje. Ostali pa mora še v postelji.

Pariz, 17. dec. (Izv.) Zdravstveno stanje ministrskega predsednika Herriota se trajno boljše Upajo, da bo prihodnji teden že lahko zapustil posteljo.

FRANCOSKI DOLG AMERIKI.

Washington, 17. dec. (Izv.) Finančni referent komisije za ureditev evropsko-ameriških dolgov je izjavil, da se Francija še ni uradno pogajala s komisijo o ureditvi. Najboljše bi bilo, če bi Francija plačevanje svojih obveznosti uredila tako kakor Anglija.

NEMŠKA UDELEŽBA NA FRANCOSKI RAZSTAVI.

Berlin, 17. decembra. (Izv.) Nemčija se bo udeležila razstave za elektrotehniko v Grenobleu.

COOLIDGE PROTI VOJNIM HUJŠKAČEM.

Washington, 17. dec. (Izv.) V nekem govoru je predsednik Coolidge odločno ugovarjal trditvam vojnega ministrstva, da je treba armado povečati z ozirom na razne vojne priprave po svetu. Te trditve je Coolidge zavrnil kot neresnične.

NOVA MAROKANSKA KONFERENCA?

London, 17. dec. (Izv.) »Daily Telegraph« poroča, da je upor raznih rodov za hrbotom španske armade ustvaril položaj, ki nujno zahteva sklicanje posebne konference, ki naj bi premočila položaj v Maroku in sklenila potrebne korake v varstvo evropskih interesov.

Rim, 17. decembra. (Izv.) Briand je zastopniku rimske »Tribune« napovedal angleško-francosko-italijansko konferenco, ki bi se bavila s severoafriškimi vprašanji.

NOVI UPORI NA KITAJSKEM.

Peking, 17. dec. (Izv.) Med vojaštvom v Kolganu je izbruhnil upor. Vojaki so iz taborišča udrl v mesto in plenili trgovine in skladišča. Nekaj hiš so tudi zažgali. Tujcem se je posrečilo rešiti se. Civilne oblasti so zbežale.

RAZDELITEV USTANOV V EIVŠI AVSTRIJI.

Dunaj, 17. dec. (Izv.) V Rimu se je pričela konferenca nasledstvenih držav, ki razpravlja o razdelitvi ustanov, ki so obstojale v bivši Avstro-Ogrski.

KAPITALISTI MED SEEOJ.

Berlin, 17. dec. (Izv.) Angleško časopisje se obširno bavi s tožbo, ki jo je naperila znana tvrdka Krupp proti angleški tvrdki Vickers. Angleška tvrdka Vickers je izrabljala Kruppov patent za izdelovanje vžigalcev za topovske izstrelke že pred vojno proti primerni odškodnini. S temi granatami so pozneje Angleži streljali na nemške vojaške. Po sklepu miru pa se je angleška tvrdka branila še nadalje plačevati odškodnino, vsled česar jo Krupp toži za odškodnino. Tožba je napravila v Nemčiji silno mučen vtis.

IZ MAŽARSKEGA PARLAMENTA.

Budimpešta, 27. dec. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je bil po kratki razpravi sprejet začasni proračun.

DOBRO VINO V NEWYORKU.

Newyork, 17. dec. (Izv.) V prvih dveh tednih tega meseca je umrlo v Newyorku vsled uživanja slabega alkohola nad 20 oseb, 11 oseb je težko bolnih, 20 pa jih je lahko obolelo. Alkohol so vtihotapili v Newyork za božične praznike.

ATENTAT V SOFIJI.

Sofija, 17. dec. (Izv.) Na državnega pravdnika Dimčeva je bil izvršen sinoči atentat. Kot krivce dolže komuniste.

USPEHI BREZZIČNE TELEGRAFIJE.

Berlin, 17. dec. (Izv.) Policija v Newyorku je poslala londonski policiji slike in odtiske prstov raznih hudodelcev brezzičnim putem. Slike so popolnoma uspele.

Vojaške in mornariške vaje v Tihem oceanu.

Znano je, da je Mac Donald svojčas zavrgel načrt Baldwinovega kabineta, da naj se Singapur izgradi v mogočno oporišče za angleško vojno brodovje. Zdaj, ko je Baldwinova vlada zopet na krmilu, so konservativci takoj segli zopet po tem načrtu, ki ga ima parlament v kratkem sprejeti.

Ta stvar je Japonce močno razburila. To tembolj, ker so januarja meseca napovedane velike vaje brodovja Zedinjenih držav S. A. Takozvano pacifiško brodovje se bo združilo z atlantskim, ki mu prihihi po panamskem kanalu na pomoč, da odbije napad neznane velesile na Havaj. Vaje se bodo raztegnile po celem Pacifiku do Avstralije in Nove Zelandije, kar pomeni, da se predpostavlja eventualna kooperacija med ameriškim in angleškim brodovjem, da se odbije napad iste velesile na avstralski dominijon. Da je pod to velesilo razumeti Japonsko, se samoposebi razume.

V tej zvezi je popolnoma razumljivo, da nameravana izgraditev singaporske luke Japonsko zelo prizadeva. Angleško brodovje, zasidrano v tej luki, ki je ena največjih in najboljših na svetu soloh, gospoduje tako nad Pacifikom kakor nad Indskim oceanom.

Pravzaprav pa Japonska nima pravega povoda razburjati se nad tem. Kajti Japonska je še letošnjo jesen priredila velike kombinirane vaje vojnega brodovja in kopne armade, katerih se je udeležilo 180 bojnih morskih edinic in 100.000 mož izkrcevalne armade. Kot sovražnik so se predpostavljale Zedinjene države S. A., ki so po berinškem zalivu ob vzhodno-sibirski obali skušale zavzeti Korejo.

Japonce pri vsej stvari boli najbolj to, da po svetovni vojski izgubljajo svoje postojanke ob angleški obali Pacifika. Med vojno so namreč Angleži morali odpoklicati vse svoje vojne ladje iz Pacifika in so v smislu takrat veljavne pogodbe z Japonsko izročili varstvo svojih tamošnjih pristanišč japonskemu vojnemu brodovju. V Singaporu n. pr. je še leta 1918. poveljeval japonski pristaniški admiral. Kajpada so Japonci to priliko porabili, da izpodrinejo tudi angleško trgovino. Ta politika pa je zdaj pri kraju in angleško-ameriško sodelovanje ne tvori samo mogočne obrambe zoper japonsko ekspanzijo, ampak ogroža Japonsko samo, zlasti pa zmanjšuje njen vpliv na Kitajsko.

Mogoče je to vzrok, da Japonska v zadnjem času išče ožje zveze s sovjetsko Rusijo.

Dr. Vilko: »V Sloveniji ni nasilja.«

Okrajno glavarstvo v Novem mestu je te dni pisalo na občinski urad v Žužemberku to-le: »Dodatno k tukajšnjemu brzojavnemu nalogu sporočam, da se ima ponovna volitev občin. odbora vsled brzojavne odredbe g. velikega župana izvršiti na podlagi zadnjih pravomočnih volivnih imenikov brez obnove reklamacijskega postopanja.«

Kaj pa se je zgodilo v Žužemberku takega, da daje g. veliki župan brzojavne naloge g. glavarju v Novem mestu? Tole! Poleti so bile, kakor drugod po Sloveniji, tudi v Žužemberku občinske volitve. Toda vsled nekih nepravilnosti je gospod veliki župan tedaj tiste volitve razveljavil in ukazal nove volitve. Vsled ponovne pritožbe je odločilo upravno sodišče v Celju, ki je našlo, da je bil ukrep gospoda velikega župana zakonit in da se morajo vršiti nove volitve. Prejšnji teden je postal odlok upravnega sodišča pravomočen. Okrajno glavarstvo je torej ukazalo županu žužemberškemu, naj v nedeljo dne 14. decembra 1924 razglaši, da je imenik razporejen v svrhu reklamacijskega postopanja za nove občinske volitve. Toda dne 12. t. m. prejme županstvo v Žužemberku brzojav, ki preklicuje odlok okr. glavarstva. Temu brzojavu je sledilo v uvodu citirano pismo.

Nove občinske volitve v Žužemberku so torej vršle gospoda. notaria Carlija in gospoda velikega župana Baltiča iz ravnotežja. Če bi se namreč nove občinske volitve v Žužemberku smele vršiti po zakonu, bi pridobilo veljavno pravico kakih 60 občanov, ki bi bili po sodbi gosp. Carlija vsi »klerikalci«. To se ne sme zgoditi, če tudi mora gospod veliki župan ukreniti nekaj protizakonitega.

Ne pišemo o tej stvari, ker bi se morda bali, da radi teh 60 glasov »klerikalci« v Žužemberku ne bodo zmagali. Naj bosta potolažena g. Carli in Baltič; še dvakrat šestdeset glasov nam lahko pohrustata, pa bomo še vedno teh par demokratskih v Žužemberku počeno nakresali. Toda bolj zanimiva je stvar z

ozirom na ponovne popravke gospoda velikega župana, v katerih izjavlja, da »v Sloveniji ni nasilja.«

Občinske volitve v Žužemberku so se bile izvršile. Sedaj so razpisane nove. Te nove volitve niso nikako nadaljevanje ali obnove prejšnjih, ampak čisto nove volitve. In glede vsakih volitev pravi zakon »o volitvah v občinska zastopstva v Sloveniji« § 8.: »Volivni imeniki se morajo razgrniti za dobo 14 dni, da jih vsakdo lahko pogleda. Tekom te dobe se smejo zoper nje vlagati pri županu pisni ugovori. To je razglasiti na občinski deski in v občinah z lastnim statutom, poleg tega še v Uradnem listu.« Zakon ne pozna glede tega določila nobene izjeme. In člen 12. zakona o stalnih volivnih imenikih se glasi: »Ko se razglaši ukaz o volitvah narodnih poslancev, članov oblastnih in srezkih skupščin in občinskih funkcionarjev, se smejo popravki zahtevati še 15 dni po razglasitvi ukaza. Tudi ta zakon ne pozna nobene tozadevne izjeme.

Dr. Baltič pa je brzojavno ukazal, da se volivni imeniki ne smejo popravljati in da se bodo volitve vršile na podlagi tistih volivnih imenikov, ki so veljali za volitve letos poleti. Čudno, da dr. V. Baltič ni ukazal, da se morajo nove občinske volitve v Žužemberku vršiti na podlagi volivnih imenikov, ki so veljali za leto 1922. Tedaj je bilo menda še nekaj manj »klerikalcev« in pomrlo jih je tudi od tedaj nekaj več kakor pa od letos poleti.

Že večkrat se je zgodilo, da pri kakih volitvah ni bilo vse prav. Že večkrat so se zato morale vršiti nove volitve. Toda še nikdar si ni nobena oblast dovolila take šale, da bi obnovila samo del volivnega postopanja, ampak se je vselej izvršilo vse po vrsti, kakor ukazuje postava. Zakoni in dosedanja praksa so dr. Baltiču popolnoma znani, pa je vendar postopal čisto nasprotno; zraven pa poje: »V Sloveniji ni nasilja.«

za vsakogar neobhodno potreben!

Politične vesti.

+ Kdo je tega potegnil. Slovenskemu »avtonomistu« Prepeluhu je končno Radić tudi na zunaj svečano oblekel hrvaško košuljo in ga spravil pod hrvaški klobuk. Kljub vsem dementijem »Slov. republikanca« in izjavam g. Albina Prepeluha, da je njegova stranka slovenska, da ni Radićeva podružnica, kljub vsemu temu otepaju je Stepan Radić objavil v svojem glasilu »Slobodni dom«, da kandidira HRSS (hrvaška republikanska seljačka stranka) v Sloveniji v obeh okrožjih. V volivnem okrožju Maribor-Celje kandidira kot nosilec liste HRSS Stjep. Radić, v volivnem okrožju Ljubljana-Novo mesto pa je nosilec liste HRSS g. Albin Prepeluh. — To beremo črno na belem z mastnimi črkami v zadnjem »Slobodnem domu«. »Slovenski republikanec« pa je pisal, da je bil »Slovenec« potegnjjen s poročilom o seji vodstva prepeluhovcev v Zidanem mostu. Radić hoče s Prepeluhom potegniti ves slovenski narod, toda potegnil bo samo gosp. Prepeluha.

+ Novo nasilje. Komaj je prebral g. Jelenec našo kandidatno listo in uvidel, da je na njej tudi g. učitelj Jevnikar, takoj je bila odposlana brzojavka v St. Vid pri Sliči, da mora školsko upraviteljstvo mesto njega prevzeti — učitelja. Razumemo, da se čudijo režimovi, kako si upa danes proti njim kandidirati — učitelj. Toliko groženj so izrekli, toliko nezakonitosti napravili, pa si še upa učitelj po svoje misliti! Tega ne prenese liberalni možgani. Toda naše ljudstvo jim bo 8. februarja dokazalo, da se je pač treba privaditi tudi na svobodo mišljenja drugih, učiteljem pa, ki čutijo z ljudstvom, bo ljudstvo izkazalo svojo hvaležnost. Čast možem, ki prenese nevklonjeni čas poizkušnje!

+ In tako dalje. Vlada je odstavila mestnega fizika v Virovitici dr. Frana Zmagača in uvedla proti njemu kazensko preiskavo, ker je član Hrvatske zaednice.

+ Kandidatna lista »Naročnega bloka« za veljavno okrožje Ljubljana-Novo mesto je bila vložena v torek, 16. t. m. Zdi se, da so Žerjavci to listo vložili, še preden se je med JDSarji in radikali dosegel sporazum, samo za to, da jih še kdo drugi razen SLS ne preteče. Žerjavci in radikali niso namreč sorti samo na Stajerskem, ampak tudi na Kranjskem. Za nosilca liste se je »benodušno« naredil dr. Gregor Žerjav sam. Okrajni kandidati na tej listi so pa: Za Crnomelj dr. Niko Zupanič, namestnik Karel Müller, trgovec v Crnomlju; za Kamnik posestnik Franc Pančur iz Zg. Tuhinja, namestnik znani

bivši samostojnež Franc Kokalj iz Vrblja; za Kočevje advokat dr. Ivan Sajovic, namestnik Fran Majcen, strok. učitelj; za Kranj dr. Albert Kramer, namestnik trgovec Dragotin Lapajne iz Zirov; za Krško župan Josko Pfeifer, namestnik Alojzij Šribar z Ardra pri Raki; za Litijo dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane, nam. Valentin Urbančič iz Ljubljane; za Ljubljansko okolico trgovec Fran Zebal z Rudnika, namestnik živinovozdravnik Rafael Ipavec z Vrhnike; za Logatec dr. Albert Kramer, namestnik Drag. Lapajne; za Novo mesto dr. Niko Zupanič, namestnik Karel Müller; za Radovljico Josip Ambrožič z Ljubnega, namestnik Janko Ravnik z Jesenice.

+ Nedopustna agitacija. »Hrvatski list« poroča, da hodi poštni upravitelj v Osijeku Banjeglav-Krotin v uradu od uradnika do uradnika ter jim grozi, da bo vsakega smatral za republikanca in ga odpustil iz državne službe, kdor ne pristopi k radikalni stranki. Nač boljše kakor imenovani poštni upravitelj ne nastopata srezka poglavarja Jovan Dotlić v Sremsu in Gjuro Besh v Djakovu. V Ljubuškem pa so bili obsojeni člani tamošnje Davidovičeve organizacije vsak na 5 dni zapore, ker so klicali »Živi jo čika Ljuba (Davidović)«.

+ Hermann Wendel o razmerah v Jugoslaviji. Hermann Wendel je v glasilu češkega zunanega ministrstva »Prager Presse« objavil članek o razmerah v Jugoslaviji z ozirom na sedanje volitve. Uvodoma ugotavlja, da se je v volivnem okliučju Pašić postavil na stališče sporazuma in demokracije. To bi pomenilo, da ljudstvo ta program odobrava. Nato ugotavlja, da se je »judsko mišljenje radikaliziralo z ozirom na republikanstvo. Nasproti tej radikalizaciji nastopa Pribičević s svojo železno pestjo, ki hoče vse zlomiti, kar se ne da upogniti. Njegova politika nasilja se splošno obsoja. Temu nasproti pa je pribiti, da Drinkovičev in Surminov vstop v vlado pomeni težnjo radikalov, Pribičevićev politiko omiliti ter po drugi poti priti do sporazuma. Medtem ko v ospredju gospodari jeklena pest, se pojavlja v ozadju zopet oni drugi načrt, topot s privoljenjem Pašića, ki si kot spretne taktik hoče za vsak slučaj zavarovati izhod. Kakor pravijo, je moral tudi kralju obljubiti, da ne bo vladal proti Hrvatim. Kaj se bo iz tega izcimilo, se bo pokazalo. Brez dvoma pa bomo doživeli, da se bo ponesrečil poskus, hrvatsko, slovensko, jugoslovansko vprašanje rešiti s silo. Še vedno v zgodovini so se taki poskusi ponesrečili. In štrajki visokošolcev v Ljubljani in Zagrebu ter krvavi spopad belgrajskih dijakov z oboroženo silo so slaba znamenja. Dogodki so dovolj resni, da nagnejo k razmišljanju vsakogar, ki ga to briga. Kakor rečeno, prinaša te besede »Prager Presse«, glasilo naših zaveznikov. To tudi nekaj pomeni.

+ Francoski listi o naših političnih razmerah. Toulouški dnevnik »Le Télégramme« prinaša dne 11. decembra drugo pismo iz Jugoslavije. Pismo, ki prihaja iz vrst Davidovičevih pristašev, naglašja, da se je bil dvignil odpor proti nasilnemu in koruptivnemu Pašić-Pribičevićevemu režimu v Belgradu samem, med srbskimi demokrati pod vodstvom Davidovića. Le-ta se je zvezal s Korošcem in Spahom, naka se je posrečilo prepričati Radića, da je njegova abstinenčna politika najboljša opora PP režimu. Dohod Radićev v Belgrad je zrušil Pašićev režim in na vlado je prišel kabinet Davidović-Korošec, za katerim je stalo vse, kar v Jugoslaviji misli svobodoljubno, moderno, pošteno. Nasprotno se je vsled njega skrajno vzemirila celokupna družba dobičkarjev in zastopnikov orientalskih idej, avtokratizma in nasilja. Srbski narod se ni nekažno van nad sto let z orožjem v roki boril za svojo svobodo: v poklicnem vojaštvu so nastala izpačenja in armada se na nesrečo peča s politiko. Pod tem vplivom je došlo do padca Davidovičeve vlade, s čemer je doživelo dinastično mišljenje med Srbi samimi znatno škodo. Obnovil se je režim PP; preganjanje korupcionističnih ministrov se je ustavilo, zato se je pa pričelo maščevanje nad uradnim, ki je zahtevalo cele hekatombe in se ni ustavilo niti pred pragom vseučilišč. Začela so se nasilja, atentati; jugoslovanski fašizem, ki ga je bila prejšnja vlada krotila, je zopet dvignil glavo. Nemire in nasilja skuša vlada naprtiti komunistom, a v resnici komunistem nima s tem ničesar opraviti. Vlada govori o sodnem postopanju proti Radiću in o razpustu njegove stranke. Vse to le pogloblje prepada med Srbi in Hrvatji. Režimski krogi se tudi ne strahijo skrajnih možnosti, da uveljavijo svojo voljo in nekaterim ministrom se javno očita, da bi jim takoiimenovana »amputacija« ne bila neljuba. — Potem govori dopisnik o Radiću in njegovem nesrečnem značaju, na katerega se ni mogoče nikoli zanesti, navaja, kako napada svoje lastne zaveznike in postavlja proti njim svoje kandidate. Na srečo so moralni in politični temelji opozicije tako močni, da ne more biti drugače, nego da ob volitvah zmaga.

Vodna in najboljša

znanka za pecivni prasek in vanilin-sladkor je »Adria«. Zavržajte alične a manj vredne izdelke.

Staremu farizeju.

Kakor hitro je PPZ režim sklenil predložiti finančnemu odboru zvišanje duhovniških plač, je dobilo režimsko časopisje iz Beograda nalog, da izrabi ta dogodek v agitacijske svrhe. Prvi se je temu odzval seveda od vlade vzdrževani »Slov. narod«. V svoji 288. številki predločuje slovenski katoliški duhovščini, kakšne velike dobrote da uživa pod sedanjim režimom in jo vabi, naj se za zvišanje svojih plač vladi revanžira s tem, da svoje srce in svoje glasove proda PPZ.

Mi smo že včeraj poudarili, da zvišanje plač kateremukoli stanu v naši državi ne pomeni nobene milosti, ampak je pošteno zaslužena plača, ki vsakomur gre po pravici. Izbojškovi ne daje PPZ iz svojega žepa, ampak iz denarja davkoplačevalcev, in sicer je pošteno plačevanje javnih uslužbencev dolžnost vsake vlade. Iz »Slov. naroda« pa bi se dalo sklepati, da PPZ smatra premoženje države kot svojo privatno last, iz katere deli javnim uslužbencem darove po svoji mili volji, ne pa po pravici. Komentarji režimskih listov so naravnost sijajen dokaz za to, da je PPZ predložil zvišanje duhovniških plač samo iz čisto navadne volivne špekulacije. PPZ bi bil lahko že za časa vlade g. Davidoviča v finančnem odboru, kjer je imel večino, pokazal pripravljenost za zvišanje duhovniških plač. Takrat pa je bil tako malo za to razpoložen, da je morala vlada to zadevo odgoditi na poznejši čas, ko bi se izvolil novi finančni odbor, ker bi bila sicer PPZ večina finančnega odbora po Janičevem načrtu duhovniške plače za prečanske kraje znižal! Zaradi tega je sedanja »velikodušna« gesta PPZ režima zgolj preračunjena na volitve, komentar »Slovenskega naroda« pa to v celem obsegu potrjuje.

Ta list, ki že sedemindeset let ne dela drugega, kakor da razširja protiversko svobodomiselnost, pobija katoliške verske resnice in napada katoliško cerkev, je sedaj iznašel, da liberalcev v Sloveniji ni, ampak da dela razliko med vernimi katoličani in liberalci samo — S. L. S. Ta list, ki je še pred komaj dvema tedni na najbolj ordinaren način smešil katoliško dogmo o onostranskem življenju, trdi danes, da je protikatolištvo v Sloveniji izmišljeno samo od S. L. S. v politične namene! List, ki je komaj pred par meseci ob priliki trboveljskih dogodkov agitiral za odpad od katoliške vere v pravoslavlje, se danes pretvarja kakor judovski farizej, češ, da so »jugoslovanski nacionalisti« ravno tako dobri katoličani kakor vsi drugi! In čisto kakor stari zakrknjeni farizeji hoče »Narod« ves liberalizem reducirati samo na politične razlike, kakor da bi ne bil nikoli v Sloveniji propagiral boja proti katolištvu, proti vsaki pozitivni veri in verskemu mišljenju ter čustvovanju sploh! Na ta naivni način misli »Narod«, da bo speljal v režimske vode — slovensko duhovščino, ki je ni nihče tako sistematično blatil, klevetal in preganjal ter ostudno grdil kakor »Slovenski narod«!

Slovenska duhovščina dobro ve, da je bilo brezverstvo zanešeno v slovensko ljudstvo po »Slov. narodu« in njegovi stranki. Slovenska duhovščina dobro ve, da »Slovenski narod« to delo nadaljuje v zvesti družbi z »Jutrom«, ki je glasilo eksponentov mednarodne frimasonske lože v Sloveniji. Slovenska duhovščina dobro ve, da je razlika med vernimi katoličani in pristaži JDS v Sloveniji načeloma verskega značaja, vprašanje verskega svetovnega nazora. Slovenska duhovščina dobro ve, da je S. L. S. stranka vernega dela slovenskega ljudstva, ki hoče, da se krščanska moralna načela uveljavijo tudi v javnem življenju. S. L. S. ni stranka kakor ostale stranke, ampak stranka, ki je zgrajena na principih, na katerih je zgrajeno kulturno in moralno življenje našega katoliškega naroda sploh, to je, na temeljih, ki veljajo vedno. Slovenska duhovščina dobro ve, da tudi politična in socialna, oziroma gospodarska načela S. L. S. v svojem temelju izvirajo iz njenega krščanskega moralnega nazora. Po sebi centralizem ali avtonomija res da ne pomenita dvoje antitez verskega ali moralnega značaja, toda centralizem naših liberalcev izviraja dejansko iz njihovega nekatoliškega liberalnega pojmovanja države, dočim je demokratizem S. L. S. dejanski izraz tega, kako katolik gleda in je vedno gledal na pravice ljudstva, oziroma vsakega posameznika v človeški družbi. Z eno besedo — ves program liberalizma je ena nerazdružljiva celota, ki jo preveča duh protikatoliškega mišljenja in čustvovanja.

Zato so zaman in otročji vsi upi, da bi se slovenska duhovščina dala od agentov režima omamiti in da bi za nekaj sto dinarjev krvavo zasluženo povsika izdala kulturne in moralne politične interese slovenskega ljudstva, ki ji jeno verjeto v duhovno pastirstvo. Slovenska duhovščina

je vedno korakala s svojim ljudstvom proti vsem nasilnikom, proti vsaki korupciji in proti vsaki, bodisi politični, bodisi socialni krivici. Kar pa se PPZ režima tiče, slovenska duhovščina ne bo pozabila, da je izdal odlok o prepovedi marijanskih kongregacij, ki ga je le iz volivne špekulacije umaknil za Slovenijo, da hoče šolo popolnoma laicizirati in da tlači pravice in demokratične svoboščine ljudstva, kar je proti temeljnim načelom krščanske morale in proti duhu katolištva.

To bo duhovščina dne 8. februarja režimu tudi povedala.

JUGOSLAVIJA.

Kako bi moralo biti...

in kako je...

Beleške.

1. skrinjico ima SLS. To neznansko boli SDSarje in »Jutro« je v svoji onemogli jezi poklicalo na pomoč svojega znano slabega jurista, ki naj bi delal vsaj volivno »stimungo« zoper SLS, češ da je bila kandidatna lista SLS nepostavno vložena in da bi je sodišče ne bilo smelo potrditi. Stvarno spuščati se v izvajanja »Jutrovega« takozvanega »jurista« je čisto odveč, ker izvajanja »jurista«, ki ne zna niti brati zakonov in niti tega ne ve, kakšen delokrog da ima glavni volivni odbor, so zgolj volivni in še to silno naivni maneuver. »Jutro« kronjurist je n. pr. med drugim zapisal juristično budalost, da bodeta glavni volivni odbor ali pa verifikacijski odbor morala »nepravilnost reparirati« na ta način, da ne priznata veljavnosti glasov. To juristovski brihtno si »Jutro« jurist vtakne lahko kar za klobuk in backe, ki bi tako naivni volivni agitaciji nasledili, išče le med svojimi SDSarji.

Prezgodnje veselje. »Slov. narod« je z velikim veseljem poročal, da misli nemški centrum podpirati desničarsko kombinacijo. Toda iz te reakcionarne moke ne bo kruha, kajti centrum kaj takega nikoli ni mislil. Zaenkrat se morajo naši jugoslavenski nazadnjaki zadovoljiti samo z angleškimi konservativci, pa še to čisto po krivici, kajti najbolj konservativni angleški lord je stokrat bolj demokratičen nego najbolj radikalni slovenski jedeesar.

Dopisi.

Tržič. Cenjeno uredništvo! Z ozirom na notico v »Slovenec« z dne 16. t. m. bi se lahko sklepalo, kakor da sem na protestnem shodu govoril o »hlapeh Pašičevih sužnjeh« in agitiral za volitve. Omenjeni protestni shod ni imel političnega značaja. Krivico, storjeno g. upravitelju Vidru, sem obsodil s stališča morale. Kolikor sem govoril o politiki, sem poudarjal le to, da je ta čin obsojati tudi s taktičnega stališča demokratske stranke, da smatram ogromno večino tržičskih demokratov za tako poštene, da obsojajo to nasilje in da pozitivno vem, da ga mnogi ne odobravajo. S temi persekucijami škoduje demokratska stranka sama sebi največ, ker jo bodo radi njih ob volitvah zapustili lastni pristaži. — M. Škerbec, župnik.

Teharje. Naš kraj zadnja leta zelo napreduje. Dobili smo mnogo važnih gospodarskih naprav in ustanov kakor tudi prosvetnih organizacij. Tako, ko je prevzel g. profesor Jare bivšo Boconovo stolarno na Voglajni, je napravil tamkaj elektranjo, ki daje električno razsvetljavo Teharjem in celi teharski okolici. Kmalu za tem smo dobili »Teharsko lesno industrijo«, d. z. o. z. Nadalje je ustanovil č. g. kaplan Martin Medved »Kmetijsko hranilnico in posojilnico« r. z. z. n. z. za teharsko okolico, ki je nastanjena v občinski hiši. Tudi industrija prepečenja Zadravec je zelo razvita. Poleg Prosvetnega društva, ki ima lastno dvorano z odrom, se je ustanovila še podružnica prosvetnega društva »Slovenska mladina« v Storah. Svoje prostore z lepim odrom ima v dvorani gostilničarja g. Marčiča v Storah. Imamo tudi pevski odsek celjskega pevskega okrožja Pevske zveze in tamburaški zbor. Če Vam še povemo, velenjenji gospod urednik, da je vse razven Prosvetnega društva zrastle v zadnjih dveh letih, se ne boste čudili, da smo bolj redkobesedni. Res je, naši pradedni občinski očetje so nam plemstvo pripravili — ali sedajti so nam pomagali s

pridnim sodelovanjem č. duhovščine, da smo dosegli važne gospodarske in kulturne ustanove, ki so ljudstvu v veliko korist. Zato bo naše ljudstvo volilo le SLS 8. februarja 1925. — Vas srčno pozdravljamo Vaši vdani Teherčani.

Iz Tetova (južna Srbija) smo dobili naslednji dopis: Ker je v juž. Srbiji ogromna množina volne in kož (marsikateri kmet drži do 5000 ovac), kar se izvažajo preko Soluna, naj bi se ustanovila mala tvornica suknja in kožarstva. Taka podjetja bi sedaj bila edina v celi južni Srbiji. Potrebni prostori na vodni pogon 50 PS so do 24. t. m. na razpolago, ker se ta dan po silno nizki ceni na 25 let oddajo v najem. Tudi druga posestva so po ceni, kvadratni meter po pol dinarja, zlasti ker se Turki izseljujejo. Zemlje ni treba nikoli gnojiti, koruza zraste do tri metre visoko. — Strojno ključavničarstvo za popravilo strojev i. t. d. in strojno mizarstvo v celi južni Srbiji ne eksistira. Eksistenca bi bila tedaj izborna osigurana. Tudi za ti obrti so prostori na razpolago. Pojasnila daje inženir Anton Slavkovič, Tetovo (juž. Srbija), občinska uprava. Najbolje, da se vsak takoj na licu mesta prepriča in naj obišče imenovanega inženirja, ki bo vse razkazal. Vožnja do Škoplja in potem z ozkoirno železnico pet postaj do Tetova. Tudi za pekovo obrt je lepa bodočnost.

Dnevne novice.

— »Občinska uprava«. Te dni smo razposlali v svrhu agitacije po eno številko »Občinske uprave« tudi tistim občinam, ki še niso naročene. Nekatere občine nam list vračajo. Sporočamo vsem, da nam teh številki ni treba vrniti, ker so poslane le na ogled. Vabimo pa tem potom vse slovenske občine, vse župane in občinske odbornike in moške, ki se zanimajo za občinsko gospodarstvo in občinsko politiko, da list naročijo. List je strogo strokoven. Ker ga urejajo in sodelujejo pri njem le prvostolni strokovnjaki, zato daje »Občinska uprava« za neslajiva navodila in pojasnila v vseh upravnih panogah. Za takoj prvo leto je bila v tem oziru na vlšku. Prinašala je strokovna navodila v davčnih, finančnih, cestnih, poštnih, vodopravnih, vojaških vprašanjih. Zupanom je sproti razlagala nove naredbe, odredbe in zakone. Zasedovala je razsodbe upravnega sodišča v Celju in dajala svojim naročnikom na tej podlagi poljudna, toda točna navodila. »Občinska uprava« stane za posameznike 25 Din letno, za občine 100 Din letno. Naroča se v Upravištvu »Občinske Uprave«, Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

— Kaj je na tem resnice? Govori se, da je znani g. Klofutar, vpliven občinski svetnik JDS v Tržiču in odličen orjunaš — bil je ali celo še je načelnik tržičke Orjune — pred kratkim iz Tržiča odšel po opravkih v Avstrijo. Tam pa se je moralo z njim nekaj zgoditi, ker ga je predlogo ni nazaj in ker je neka oblast baje dobila o njem od druge avstrijske oblasti neko poročilo. Bilo bi dobro, če bi se ta reč razjasnila. Mogoče nam »Jutro«, ki ima tako tesne zveze s sedanjim režimom, kaj pojasni o tej zadevi?

— Premeščen je živinozdravnik dr. Franc Jerina od okrajnega glavarstva v Kranju k okrajnemu glavarstvu v Laško.

— Ljubek pozdrav z Gorenjske. Ljubezniva naročnica »Slovenca« nam je z Gorij pri Bledu poslala zbirko pomladnih cvetlic: teloha, trobentje in drugih. Ta pozdrav z naše mrzle Gorenjske sredi decembra je pač najboljša priča, kako naklonjeno nam je letošnjo jesen vreme. Pošiljalci lepa hvala!

— Osebnosti s pošte. Imenovani so: za služitelje 2. skupine Ivan Flegar v Murški Soboti, Janez Ostrež v Litiji, Jakob Bajt v Škofji Loki, Ivan Klauschnig v Meži, Ant. Perovšek v Žužemberku, Fr. Vinkovič v Ljutomeru, Rok Pogučar v Trzinu, Jožef Janez v Hočah, Stefan Dragović v Murški Soboti, Janez Fekonja v Murški Soboti, Vincenc Prevainig v Storah, Andrej Hauptman v Stični, Jožef Vivot v Metliki, Jakob Požbežina v Rogški Slatini, Valentin Prutopnik v Ljubljani, Ivan Mavec na glavni pošti v Ljubljani, Alojzij Jesih v Loki pri Zidanem mestu, Fr. Bogataj v Zireh, Vinko Erste v Trebnjem, Matija Fras pri Sv. Lenartu v Slov. gorici, Fr. Goja v Zelenikah, Ivan Strukelj na ljubljanski kolodvorski pošti, Anton Toplikar v Ljubljani, Jožef Zakrajšek v Novi vasi pri Rakeku in Fr. Osredkar v Gorenji vasi nad Škofjo Loko.

— Iz vojaške službe. Napredovali so: za peh. podpolkovnika major Josip Skala, za gen. štab. podpolkovnika majorji Milan Zelenika, Ivan Frangner, Adolf Kila in Vinko Ljubič; za kapetane I. r. Mirko Vilfan in Ivan Torkljan; v avijaciji za podpolkovnika major Dragotin Hanel, v ekonomski stroki za intend. podpolkovnika major Milan Luger; za admin. kapetana 2. r. poročnik Anton Jelenčič; za admin. poročnika podporočnik Franjo Holc, za sanit. podpolkovnika major dr. Matej Justin; za orož. podpolkovnika major Alojzij Barle; za veterinar. poročnika Matko Marolt; za inž. kapetana I. r. Miroslav Fodransperg; za peh. podpolkovnika major Franc Mulaček; za top. kapetana I. r. Peter Kiler; za konj. kapetana I. r. Mirko Sladaček; za admin. kapetana I. r. Josip Perčič; za admin. poročnike podp. Mandel Štanger, Luka Cadež, Anton Sedlaček, Anton Ješovnik, Maksim Miler, Ljudevit Gošler, Franjo Med, Lovro Vodušek, Matija Blažek, Lovro Vrečko, Josip Zogan, Ignacij L. h, Evgen Dolenc, Teodor Mraček in Ivan Majčič; za top. administrativne poročnike podpor. Ivan Drobec, Ivan Rakušček in Josip Phral; za veterinarskega podpolkovnika major Anton Klar; za peh. podpolkovnike majorji Josip Strekelj, Alojzij Šajbelj, Slavoljub Verhunc in Edvard Vavpotič; v mornarici za poročnika vojnega brodovja I. r. poročniki 2. r. Josip Petrark, Vladimir Andolšek, Metod Pirce, Ivan Levec, Elia Dražen in Mirko Bleiweis; za ekonom. mornariškega kapetana I. r. Milan Bajer; za morn. teh. poročnike podpor. Ludvig Vrišer in Anton Ribič; za tehnične poslovođe Ivan Manze, Ignacij Stiglič, Roman Lah in Vekoslav Jereb; za admin. podpor. Filip Krpan in Anton Sparovec; za morn. tehnične podpor. Ivan Macel; za rez. inž. poročn. Emil Liler. Vpokojeni so: sanitetni polkovnik dr. Leopold Majdič, peh. polkovnik Franjo Smodek, inž. kapetan I. r. Anton Požun, orož. major Anton Hašek in bivši rezervni podporočnik avstr. voj. Josip Kesler.

— Izpremembe poštnega okoliša pri poštah v Sent Vidu nad Ljubljano in v Medvodah. S. 1. jan. 1925 se izločita vasi Spodnje Pirniče in Vikerče iz šentvidskega poštnega okoliša ter se priklopita medvodskemu poštnemu okolišu.

— Razpisane so naslednje pošte: Mozirje, Korje, Dolenja vas pri Ribnici, Preddvor, Fram in Zetale.

— Kako mora biti označena vrednost na poštah pošiljkah, ki so naslovljene v inozemstvo. Tozadevna člena poštnega pravilnika določata, da je treba pri pošiljkah z označeno vrednostjo (paketi in vrednostnih pismih) označiti v naslovu vrednost v valuti pošiljalčje države. Razen tega je treba ta znesek preračunati tudi v zlate franke in sicer ima to napraviti pošiljatelj ali pa sprejemna pošta. Znesek, s katerim je izražena vrednost v zlatih frankih, se mora zapisati posebej s številkami in sicer na strani ali pa nad zneskom, ki izraža vrednost v domači valuti. Preračunava se po razmerju 1 zlati frank je 15 dinarjev.

— Dva nevarna tatova je aretirala zagrebška policija in sicer mizarskega pomočnika Antona Muhića iz Maribora in Jakoba Peternela z Glinice pri Ljubljani. Oba imata na vesti več predrznih tatvin in sta tudi nevarna žeparja. Peternel je tudi obtožen, da je ukraдел na zagrebški glavni pošti dnevničarki Danici Pendulič ročno torbico s precejšnjo vsoto denarja.

— Mlada samomorilka. V Banjaluki je skočila pod vlak 16 letna učenka. Bila je takoj mrtva. Kaj je privedlo mladega dekleta do tega nesrečnega sklepa, ni znano.

— Ukraden vol. V Staku na Krasu so ukradli tatovi nekemu posestniku vola in sicer izpred važnih vrat in pri belem dnevu.

Primorske novice.

— Nova svetogorska bazilika pokrita. Zgradba nove svetogorske bazilike hitro napreduje. Minolo soboto zvečer so novo stavbo pokrili, kar so oznanili goriški deželi krosovi na Sv. Gori.

— Trgovsko dopisovanje. Tržaska »Edinost« poroča, da je prejela uprava lista te dni dopis Slavenske banke v Ljubljani, pisan v nemškem jeziku. List žigosa to prakso jugoslovanskih gospodarskih krogov, ki znatno podpira izpodpiranje jugoslovanskih jezikov iz vsega javnega življenja.

p Iz Bistrice. Knez Schönburg-Waldenburg je sezidal letos tukaj krasno palačo zase in za svoje uradnike. On ima obširne gozdove okoli Snežnika. Palača stoji nasproti sodniški tik ob cesti in je pravi kras za cel okraj. Prav za prav jo je nameraval sezidati na Baču pri Knežaku, kjer je blizu Mašuna, pa je to domača nevoščljivost preprečila v svojo lastno škodo. Vse sobe (okoli 25 je umetniško preslikal g. Franc Šabec, domačin. Knez je po dovršitvi stavbe napravil sijajen banket, na katerega je bilo povabljenih okoli 100 oseb. Četudi je Nemec po rodu, pa je znan po svojem dobrem, usmiljenem srcu, da rad podpira cerkve, pogorele in sploh dobrodelne naprave. Zato uživa splošno spoštovanje in ljubezen.

p Laške učiteljice. Pisal sem že, kakšne revnice so te uboge parfimirane gospodične v kraški burji med našimi malčki. En drastičen zgled: En prvotrednik — brijten fant — se je Sicilijanki smejal. Za kazni je moral slišati najbolj različne laške psovke. Pa je tudi v njem zavrela kri: Kaj stori? Vzame klobuk in robo in pravi: »Ti baba, ti mene ne boš rihtalac — in zbeži iz sobe. Splošen smeh. Še več! Za njim jo potegne še eden iz iste vasi. Drugi dan je zopet prišel, ker se je le zavedal, da je preveč povedal. Za kazni je bil postavljen pred šolska vrata. Pa gre k sosedu na ognjišče se gret in pravi: Saj je tukaj še bolj prijetno. — To so zgledi, ki kažejo, kako mladina in to v prvem razredu že sama razume, da je tak pouk in taka vzgoja zastoj, gospice bi pa že same ušle. Ko bi le še razumele, kakšne primke dobivajo! Niso lepi — a razumljivi so za šolsko mladino. — Na neki šoli je pa nastopil štrajk. Ko se je pričela laška ura, ni bilo v šoli — nobenega otroka.

p Slička iz življenja istrskih občin. Kako je sedaj po istrskih občinah, pove v kratkem sledeči zgled — eden izmed nešteatih: Občinski odbor Kozina-Klanec je v svoji seji dne 30. m. m. sklenil, da kupi v Klanecu občinsko hišo, ker se ravno nudi za to ugodna prilika. Na sejo so prišli kot »občinstvo« fašistovski železničarji. Župan je otvoril sejo — v čisto slovenski občini! — v italijanskem jeziku in nato svoje besede ponovil v slovensčini. Seja je nato potekala v italijanskem jeziku, samo v debati je župan z nekim odbornikom govoril slovensko. Tedaj je začela »galerija« razsajati; sejo so morali prekiniti in galerijo izprazniti. Razgrajati so nato poslali na prefekturo v Pulj brzojavni protest, v katerem pravijo, da se čutijo »užaljene v svojih pravicah in čustvih« ker župan ni hotel debate prevesti v italijansko. A kar je najbolj žalostno, je dejstvo, da so na brzojavki podpisani poleg treh priseljenih Italijanov štirje domačini, in sicer: Siškovič, Šturm, Medved in Smerdel. Tužna jim majka!

p Nova cerkev v Pobegih. Farani dosejanje cerkve v Lazaretu-Rižanu pri Kopru so na cerkvenem shodu dne 8. t. m. sklenili, da sezidajo veliko novo farno cerkev v Pradih ter so takoj izvolili stavbni odbor. Posestniki v vaseh Pobegi, Čežarji, Cere, Bonini, Sv. Tomaž in Prade so se obvezali, da plačajo revnejši po 100, premožnejši pa 500 lir za novo cerkev.

p Letalska nesreča v Piranu. 15. t. m. je vadal nad piranskim pomorskim letališčem hidroplan zračne prometne družbe »T. I. S. A.« Hidroplan je izvajal akrobatične vaje, zato sta bila oba letalca — podravnatelj Marchesi in kadet Pieroni — na svojih sedežih privezana. Iz dolge neznane razloga je hidroplan iz višine 300 m strmoglavil v morje. Dasi so takoj hiteli s čolni za pomoč, sta oba letalca, ki se nista mogla prosto gibati, utonila in so že mrtva potegnili iz morja.

Štajerske novice.

ZDRUŽITVE MALIH OBČIN.

Pred nekaj časom je poročal »Slovenec«, da so poslala okrajna glavarstva na Štajerskem malim občinam pozive, naj se strnejo v večje občine, ki bi imele po 2 do 5 tisoč prebivalcev, češ da je to neobhodno potrebno, ker tako želi vlada, ki že izdeluje tozadevni zakonski načrt. Napad na avtonomijo občin iznenuje navedeno notico dopisnik.

Ima prav v gotovem oziru, če meni dopisnik, da ima tak poziv sploh kak praktičen pomen. Mi smo prepričani, da sploh nima pomena. Dr. se je nekje izdelal nov načrt občinskega reda, ki naj bi veljal za celo državo, to je menda res. Res je pa tudi, da je in ostane res, tisti načrt tako zmašilo, da kot zakon sploh nikoli ne more in ne sme zagledati belega dne. — Čisto pogrešeno je, če so politična oblastva na Štajerskem sklicujejo na ta načrt, še bolj pa, če se sklicujejo na željo vlade. Za vse dejanje in nehanje v občinskih stvareh so za občine merodajni veljavni zakoni, ne pa želje kake vlade ali kakoga vladnega pisarja. — In še veljavne zakone imamo v sedanjih občinskih redih. Ti sicer že sami ne izključujejo možnosti združevanja občin, nimajo pa nikakega imperativnega določila, na kakršno bi se mogla opirati oblastva pri pozivih občinam, naj se združujejo. Ravno zadnji odstavek § 2 za nekdanjo Štajersko veljavnega občinskega reda pravi prav jasno, da se združenje občin proti njihovi volji ne sme izvr-

šiti. Če hočejo občine to storiti same iz lastnega nagiba in prostovoljno, svobodno jim! Za to pa se morajo same dogovoriti in zediniti. — Inicijativa za združevanje mora prihajati od spodaj navzgor, nikdar od zgoraj navzdol. Po določbah navedenega paragrafa za Štajersko se je moralo popred namestništvo le izjaviti, če iz javnih ozirov ne ugovarja združitvi, in deželni odbor je taki združitvi le pritrdil. Ne najdemo podlage, da bi mogel sedaj kdo občine k združevanju siliti, dokler nimamo za to kakoga novega zakona, ki ga najbrž tudi ne bo kaj kmalu. Sedanji načrt je — kot smo že omenili — za v koš. — Sicer pa spada po zakonu o okrajnih zastopih (§ 57 zakona z dne 14. junija 1886, dež. zak. za št. 19) zadeva o združevanju občin v kompetenco političnih oblastev. Zato gredo občine preko takih pozivov prav lahko mirno naprej in naj se ne vznemirjajo radi njih.

Glede stvari same v meritu so razlogi lahko za združevanje ali pa proti. O tem bo čas govoriti takrat, ko postane stvar aktualna. Sedaj še ni. Gotovo je, da za nas ne more biti prav ono, kar je prav za Macedonijo, kakor prav gotovo ne more biti prav Pašičev ali Pribečičev čevlji — pisu teh vrst.

* * *

š Novi veliki zvon v mariborski stolnici. V par dneh bo dogotovljen za mariborsko stolnico novi zvon. Na svetli večer se bo že glasil iz lin. Kakor znano, je novi zvon prelit iz starega, ki je leta 1921. počil. Sedaj tehta 3883 kg in je uglasen na glas b. Slovesna blagoslovitev bo v nedeljo 21. decembra. Zjutraj bodo šli po zvon v livarno in ga prepeljali v slovesnem sprevodu na Slomškov trg. Tam ga bo knezoškof dr. Karlin med službo božjo slovesno blagoslovil. Zvon bodo popoldne potegnili v zvonik.

š Kje je še kaj pravice? Že tri leta je preteklo, odkar je bil odpuščen iz državne službe višji policijski stražnik Vinko Škrabut in je bila vsled sklepa tukajšnje bivše disciplinarne komisije upropaščena njegova bolehalna družina. Nešteto krat je že vložil omenjeni prošnje in pritožbe na višje oblasti za razveljavljanje nepravilnega postopanja disciplinarne komisije v Mariboru, ki je sklepala takrat pod vplivom bivšega policijskega poveljnika g. Antona Najdiča, ki je komisiji predložil nepravilne spise. Brez dokaza in brez zaslišanja je bil potem gori navedeni odpuščen iz službe. Zvedeli smo, da je nesrečni oče ponovno prosil za revizijo postopanja disciplinarne komisije I. stopnje pri pokrajinski upravi v Ljubljani za meseca decembra 1923 in da so baje vsi ti akti nerešeni dospeli na upravno sodišče v Celje že februarja 1924. Radovedni smo, če bo treba čakati tudi tu še tri leta, da bodo akti rešeni zaprašenih polie in če je pot do pravice pri nas res tako dolgotrajna? Kdo se spominja nesrečneža, kako hrabro je vršil službo ob nemški meji ob preobratu in ob napadu Nemcev 27. jan. 1919. ter ob vojaški pobuni 1919, k-ko neustrašeno se je razpostavljal smrtni nevarnosti samo za narod in državo? Prizadeta družina trpi že več let po krivdi drugih in ne more priti vsled našega birokratičnega upravnega aparata do svojih pravic. Ali misli slavna uprava, da se na tak način vzgajajo dobri državljani?

š O umoru v Studencih. V hiši osumljenca Slahtiča v Ptujju je našlo orožništvo kladivo, ki najbrž izhaja iz delavnice Miklova. Slahtič je zaprt v Ptujju. Njegovega so-krivca še nimajo. Čeprav se je nabral silno obtežilen material, ki potrjuje sumnj, da je Slahtič morilec, vendar zanika vsako krivdo.

š Prijeta nevarna vlomilska družba. — Pred kratkim je bil izvršen pri mariborskem trgovcu Navršniku predrzen vlom. Policija je vlomilce dolgo časa zasledovala, končno pa so aretirali kot storilce 35letnega Jakoba Frasa iz Kamnice, dalje nekoga postopača Punčuha, ki pa je pobegnil, in pa železniškega uslužbenca Strmška, pri katerem so našli pri Navršniku ukradeno usnje. Predvčerajšnjim pa so aretirali še sestro pobeglega Punčuha Angelo, ki je bila tudi članica te predrzne vlomilske družbe, ki je izvršila v zadnjih treh letih 23 večjih in manjših vlovov.

Ljubljanske novice.

lj Umrl je dne 15. t. m. g. Milko Košir, trgovec firme »Novice«, star 29 let. Pokopali so ga večeraj popoldne. Naj v miru počiva!

lj Nagla smrt. 46letni trgovski potnik Ivan Lederhas, doma iz Konjice, je prišel v ponedeljek zvečer iz Velenja v Ljubljano in se nastanil v hotelu »Slon«. V torek zjutraj mu je nenadoma postalo slabo. Poklicani so hitro njegovega brata, Karla, knjigovodjo pri tvrdki Stupica. Ko je brat prišel, se je slabost ponovila in okoli 8 ure je umrl. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je nastopila smrt vsled kapi. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

lj Mestna ljudska kopelj v Kolodvorski ulici bo radi snaženja danes zaprta.

lj Dva nevarna tiča. Policija je že delj časa zasledovala dva nevarna postopača in sicer Franceta Klemenca, doma iz Zagana pri Postojni, in njegovega tovariša Franceta Slugovica. Izvršila sta več tatvin in raznih nasilstev, Klemen pa je iz naše države že izgnan

in so ga zasledovali zaradi prepovedanega povratka. Pri aretaciji sta se lopova uprla policijskemu revirnemu inspektorju Francetu Zajdeli, ki ju je zalotil na cesti in pa stražniku Simonu Hlebecu, katerega je poklical Zajdel na pomoč. Po kratkem boju sta lopova zvezala in izročila sodišču. Radi upora pri aretaciji sta bila obsojena pred deželnim sodiščem in sicer Klemen na eno leto, Slugovic pa na 3 mesece ječe. Klemen, ki je presedel že 12 let ječe, bo po prestani kazni zopet izgnan iz naše države.

lj Policijske vesti. Včeraj je bilo vloženih 19 ovadb in sicer radi tatvine: 1. radi kaljenja nočnega miru 4, radi prestopka cestno policijskega reda 11, radi izgreda 1, radi pijanosti 1, in 1 radi ugriza psa. Aretili so 3 osebe radi pijanosti in 2 ženski radi suma tajne prostitucije. — Dne 14. t. m. je bilo ukradeno Galeti kolo znamke »Dürkopp« vredno 1500 Din.

lj Tvrdka I. Maček, Aleksandrova c. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah.

Prosveta.

Najinteresantnejša točka Hidemithovega komornega koncerta dne 19. t. m. bo brez dvoma kompozicija Alojzija Haba: Kvartet v četrtonskem sistemu. Naj podamo kratko analizo tega dela. Pretežni del prvega andante stavka zveni tako kakor da bi se vsi štirje umetniki dolgo časa mčili, da dosežejo efekt, da se celo igranje glasi tako, kakor da gode četvorica mladih začetnikov, od katerih niti eden nima posluha. Vendar pa je korektna izvedba takega četrtonskega stavka silno, silno težka. To pa ni težko samo za izvajalce, ampak tudi za komponista samega, kajti vsled četrtonskega sistema ima za izražanje svojih glasbenih misli, jako ozko pot. Izražati jih more kvečjemu še do četrte leže na vijolini. Za naše glasbojubivo občinstvo bo izvajanje tega kvarteta brez dvoma posebno privlačna sila, saj še nismo imeli prilike čuti to najmodernejšo glasbo na našem koncertnem odru. Vstopnice v Matični knjigarni.

pr Bolgarski kulturni jubilej. Te dni so proslavili v narodnem gledališču v Sofiji stoletni spomin prvega bolgarskega abecednika, imenovanega »Ribni bukar«, ki ga je spisal Bolgar dr. Beron. Slavnostni govor sta imela prof. dr. Al. Todorov, Balan ter načelnik ministrstva narodne prosvete Nikola Balabanov.

pr Gospodinjski koledar za leto 1925. V založbi Jugoslovenske Matice je izšel IV. letnik Gospodinjanskega koledarja Jugoslovenske Matice. Cena koledarju v knjigarnah 16 Din, za člane pri podružnicah Jugoslovenske Matice in v Matični pisarni Pred škofijo 21-I v Ljubljani 12 Din.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Sreda, 17. decembra: ZORA, DAN, NOC. — Red A.

Četrtek, 18. decembra: VERONIKA DESENIŠKA. — Red E.

Petek, 19. decembra: MOGOCNI PRSTAN, dijaška in mladinska predstava pri znižanih cenah. Začetek ob 3 popoldne.

Sobota, 20. decembra: MAGDA, premijera izvirne drame. — Red D.

Nedelja, 21. decembra: ob 3 pop. PRI HRASTOVIH, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven. — Ob 8 zvečer: DANES BOMO TICI, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 22. decembra: VERONIKA DESENIŠKA. — Red F.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Sreda, 17. decembra: NETOPIR. — Red F.

Četrtek, 18. decembra: JENUFA. — Red D.

Petek, 19. decembra: zaprto.

Sobota, 20. decembra: RIGOLETTO. Red A.

Nedelja, 21. decembra: TOSCA, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. — Izven.

Ponedeljek, 22. decembra: zaprto.

Torek, 23. decembra: PIKOVA DAMA, gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. — Red B.

Opozarjamo na mladinsko in dijaško predstavo, ki se vsi jutri v petek, 19. t. m. ob 3. uri popoldne v drami in pri kateri pri-liko se vprizori Milčinskega narodna pravljica »Mogočni prstan«. Cene za to predstavo so izdatno znižane in opozarjamo posebno starše, da pošljejo svojo mladino k tej popoldanski predstavi.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 18. dec.: »Razporoka«. Ab. C.

Petek, 19. dec.: Zaprto.

Sobota, 20. dec.: »Razporoka«. Ab. A.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 21. decembra ob pol 8. uri zvečer: REVIZOR. Gogoljeva komedija v petih dejanjih. Predpredaja vstopnic kakor običajno. Dvorana bo topla zakurjena.

Turistika in sport.

Uprava drsališča SK Ilirije sklicuje sejo za drevi v Evropi ob 8. uri.

Družabni sestanek zimskih sportnikov se vrši v petek zvečer v kav. Emona od 8. ure dalje. Sestanki, ki se vrše zaenkrat v damskem salonu, imajo namen, uvesti družabnost med zimске sportnike same, dalje dogovoriti se glede izletov v prihodnji nedelji, da se posamezne skupine razdele in istočasno zbrati po možnosti zanesljive podatke o snežnih razmerah v smučških centrih. Sedaj pred tekmami se bodo na sestankih razgovorile tudi o tekmah vse podrobnosti ter se bo istočasno dala prilika, da vsakdo dobi vse potrebne informacije od saveza ter da lahko vsakdo uveljavlja svoje želje in nasvete za bodoče dela. Poudarjamo izrecno, da so zamišljeni ti sestanki povsem prosto in nevezano ter vabimo vse zimске sportnike, da pridejo ter prive-dejo tudi svoje prijatelje s seboj. Posebno dame dobrodošle. — JZSS.

Po svetu.

sv Vprašanje katoliškega političnega časopisja v Avstriji. Izdajatelj katoliškega tednika »Das neue Reich« na Dunaju, dr. Eberle, je bil v zadnjem času neprestano grajal krščanskosocialna strankarska glasila, češ da preveč politizirajo in pri tem za-nemarljajo zadnje katoliške cilje in ideale. Izvzel je le dunajsko »Reichspost«, katoliški časnikarji so na to odgovorili s skupno izjavo, v kateri opozarjajo na nevarnost dr. Eberlove kampanje za katoliški politični tisk v Avstriji, ki v težkih dneh vrši svojo nalogo po svojih najboljših močeh. »Grazer Volksblatt« zavrača to kampanjo še posebej v svojem uvodniku dne 16. t. m. kot krivično in nezmislno. List naglašja, da katoliški časnikar, ki mora dan za dnevom prinašati kaj novega, ki stoji sredi bojnega meteža, ki mora plavati sredi časovnega toka in ni tako srečen, da bi mogel stati na bregu kot gledalec — pač ne more polagati vsake besede na zlato tehtnico. Politični dnevnik ima druge naloge kot kak tednik. Politična edinost katoličanov je dragocena dobrina in to dobrotno brani katoliško politično časopisje — kljub dr. Eberlovim člankom. Zato je nastopilo tudi proti tistim, ki so hoteli v literarnem in strokovnodruštvenem prepiru ali v vohanju za modernisti zažgati notranji boj v katoliških vrstah.

sv Spomeniki za padle ameriške vo-jake. Vlada Zedinjenih držav je sklenila, da postavi vsem na evropskih bojiščih v svetovni vojni padlim vojakom spomenike. Na grob vsakega padlega Amerikana bodo postavili križ iz belega kamena. Ameriških grobov je na evropskih bojiščih okoli 30.000. Stroški za spomenike so preračunani na več milijonov dolarjev.

sv Akademično izobražene modistovke. Štiri podjetne Parižanke, ki so letos dovršile juridične študije, so sklenile, da odpro v Parizu lasten modni salon. Pričakujejo, da jim bo modni salon nesel več kakor pravne študije.

sv Lepa zbirka. Policijsko ravnateljstvo na Dunaju ima v svojem muzeju nad 55.000 slik raznih zlikovcev in nad 5 milijonov prstnih odtisov.

sv Lloyd George kot žurnalst. Kakor poroča »Peuple« zasluži Lloyd George s svojimi članki, ki jih priobčuje v Angliji in Ameriki, 20.000 funtov šterlingov letno.

sv Ljudska opera na Dunaju zaprta. Ljudsko opero na Dunaju so zaprli in ustavili predstave ker uprava ni hotela povišati godbenikom plač.

sv Tisoč malih stanovanjskih hiš bo zgradilo prihodnje leto v proslavo svojega 25 letnega obstoja hranilnica v Kralj. Vinohradih v Pragi. Vsaka hišica bo imela v pritičju kuhinjo in eno veliko sobo z vsemi pritliklinami, v prvem nadstropju pa dve sobi. Tudi klet in podstrešje bo imela vsaka hiša in lep kos vrta. Hiša bo veljala 30.000 čeških kron. Letno obrestovanje in amortizacija bosta znašali 3 tisoč čeških kron, obrestna mera 6 odstotkov.

sv 200.000 časnikov v eni uri! Na Nemškem so napravili rotacijski stroj, s katerim se lahko natisne v eni uri 200.000 časopisov po 8 strani, oziroma 50.000 po 32. Stroj natisne vsako uro 126 km papirja. Dolg je 21 m, za dve nadstropji visok, tehta pa okoli 160.000 kilogramov. Oddali so ga tiskarni lista »Aftenpost« v Oslo na Norveškem.

sv Zemski zakladi v Pirenejih. Pireneji niso ravno na glasu bogastva rudnin. Sedaj so pa dobili v globini 180 metrov 90 metrov močno najdišče kalija in izdatne petrolejske vrelce.

sv Nov nebotičnik v New Yorku. Arhitekti so izdelali načrt novega nebotičnika, ki bo imel 88 nadstropij. Po višini bo nadkriljeval Eiffelov stolp v Parizu in bo to največja zgradba na svetu. Newyorčani pa se boje tega velikana. Mislijo namreč, da bi mogli viharji, ki so v takih višinah zelo močni, nebotičnik prelomiti, vsled česar bi bile bližnje zgradbe in ulice v nevarnosti.

sv Zanimiv pojav. V Nemčiji je vzbudil veliko senzacijo strašen zločin, ki ga je izvršil neki Angerstein. Ta je umoril 8 oseb. Eden izmed umorjenih je imel odprto oko. To oko so fotografirali. Ko so sliko povečali, je očesna slika jasno kazala podobo morilca z dvignjeno sekuro. Tako poročajo nemški listi.

Gospodarstvo.

Trošarina na vino.

Trošarino na navadno vino je zavezan plačati vsakdo, ki prejme neobdano vino v katerikoli množini, bodisi iz lastnih ali pa iz tujih zalog za neposredni konsum ali pa za prodajo na drobno, torej tudi vina, prejeta za gostije na ženitbah itd.

Izveti so vinogradniki, ki ne izvršujejo gostilničarskega obrta ali drugačne prodaje vina na drobno — pod 50 litrov — razen če ga morda prigodno točijo pod vejo in ki ne izvršujejo obrtne prodaje na debelo, glede množin, ki jih od svojega pridelka porabljajo zase in za svoje gospodarstvo.

Obenem z državno trošarino po 37 Din za hl je plačati tudi odobreno občinsko določilo v določenih odstotkih.

Tihotapstvo pa zakrivi:

1. kdor prejema obdavčljivega vina sploh ni prijavil;

2. kdor je prejem vina naznanil, je pa to storil po poteku več kakor 24 ur po prejemu vina;

3. kdor je prejem vina sicer pravočasno, to je 24 ur po vpletanju naznanil, ni pa tudi v istem času plačal odpadajoče trošarine. Glede prekasnega vplačila občinske doklade finančna oblastva ne kaznujejo.

Kazen je izza 15. febr. 1923 petkratni iznos prikrasbi izpostavljenih državne trošarine. Poleg tega pa je plačati tudi takso za obsodbo po t. p. 229 in redno trošarino.

Nerednosti napravi:

1. kdor prejme vino s svobodnico pa ne prijavi sprejema in ne predloži svobodnice tekom 24 ur odkar je prejel vino;

2. kdor prejme vino s kontrolnim listom, pa tega ne predloži tekom 24 ur po prejemu;

3. kdor prijavi prejem vina pravočasno, pa ne predloži ali vpošlje čekovne prejemnice tekom 24 ur po prejemu vina kot izkazilo, da je tudi trošarino pravočasno plačal;

4. kdor prevaža vino v množini nad deset litrov brez transportnih listin (svobodnice ali kontrolnega lista), ne prijavi delitve pošiljave, izpremembe namembne postaje, adrese, vozila, transportne dobe, posode ali primanjkljaja itd.

Za vse obdavčeno vino se izdajo svobodnice, za neobdavčeno pa kontrolni listi.

Vinogradniki v Sloveniji, ki v 10. dneih od dne ko so izprešali vino, ne prijavi dobljene količine vina pristojnemu oddelku finančne kontrole, ali čni ki prodane količine vina pravtako ne prijavi pristojnemu oddelku finančne kontrole, preden jo izroče kupcu, se kaznujejo v denarju s 1000 Din in ob vsaki ponovitvi s 2000 Din, kupci vina pa kakor tihotapci po zgoraj omenjenih določbah. Na podlagi te prijave vinogradniki ne plačajo nikakih trošarin ali taks.

Gospodarski položaj Avstrije.

Dunaj, 15. dec. 1924.

Finančna vpostavitve Avstrije je stopila v novo dobo s pogodbo, ki je bila sklenjena 16. septembra t. l. v Ženevi med avstrijsko vlado, finančnim komitejem Društva narodov in dunajskim generalnim komisarjem dr. Zimmermannom. Od tedaj naprej pripravlj

avstrijska vlada zakone in upravne določbe za izvršitev tega dogovora.

Prvo, kar je storila, je bila določitev proračunskih izdatkov za l. 1925. na maksimum 495 milijonov zlatih kron, ne všteti 50 milijonov zlatih kron za investicije.

Finančni minister je predložil parlamentu 21. oktobra t. l. sledeči proračun (prvo število so izdatki v zlat. kronah, drugo dohodki v zl. kr., tretje ostanek ali primanjkljaj): tekoči izdatki: 494,8, 508,8, — 13,5; investicije 50, 4,2, — 54,2; skupaj 544,8, 504,1 — 40,7.

Tako je vsota tekočih izdatkov nižja kot 495 milijonov zlatih kron in ves primanjkljaj je manjši kot so investicije.

V mesecu septembru t. l. je avstrijski parlament potrdil zakon o reformi carinske tarife. Ta zakon spreminja carinski sistem stare monarhije in vpostavlja novo uvozno carino na celo vrsto surovin in izdelkov. Vendar pa te carinske določbe niso definitivne in se lahko izpremenijo s posebnimi trgovinskimi pogodbami.

Razen tega pripravlja sedaj avstrijska vlada celo vrsto reform, da praktično izvede določbe ženevskega dogovora: zmanjšanje davkov na bančne transakcije in transakcije v devizah, zmanjšanje stroškov zasebnih bank, ki jih te prevajajo na svoje klijente, znižanje davčnega bremena družb, bilansiranje v zlatu itd. — Skupno število odpuščanih uslužbenec od 1. oktobra 1922 sem znaša 70.724. Če primerjamo to številko z ono meseca avgusta t. l., vidimo zvišanje za 753.

Deficit za mesec oktober t. l. se je zvišal za 40,2 milijard papirnatih kron, to pa radi povečanja brezposelnosti, pokojnin železničarjev in radi elektrificiranja železnic.

Na podlagi te številke bi se letni izdatki zvišali na 671 milijonov zlatih kron. Ker pa proračun za izdatke l. 1925 znaša samo 545 milijonov zlatih kron, vidimo, kako se trudi vlada znižati izdatke.

Carina in monopol na tobak sta dala za mesec september t. l. 23 milijonov zlatih kron, med tem ko je bila za to določenih v proračunu samo 5 milijonov.

Splošni položaj avstrijskega gospodarstva je sledeči: Število brezposelnih je zelo naraslo, meseca avgusta 1924 jih je bilo 65 tisoč 282, sedaj jih je 77.968, od teh na Dunaju in v okolici 45.529. Hranilne vloge v bankah in hranilnicah so se od septembra 1924 na oktober 1924 povečale od 115,4 milijonov zlatih kron na 120,5 milijonov.

Indeks cen je narasel za en odstotek od avgusta sem. Tudi bilanca zunanje trgovine se je izboljšala. Plus 80,5 milijonov zlatih kron uvoza je padel na 67,9 milijonov vsled poviška izvoza surovin in industrijskih izdelkov.

* * *

g Živinski sejm v Ljubljani. Na včerajšnji živinski sejm v Ljubljani je bilo prignanih 241 konj, 53 volov, 48 krav, 4 teleta, 22 prašičev za rejo. Cene so bile: voli, debeli 13,50 Din (žive teže), druge vrste 12,50 Din, tretje vrste 12 Din; hrvatske buče od 10—12 Din, krave klobasariče od 6—8 Din, prašički za rejo po 150—250 Din komad, teleta od 15 do 18 Din (žive teže). Cena konj od 6000 do 18.000 Din par. Kupčija srednje živahna, cene padajo.

g Dovoljenja za uvoz vina na Češkoslovaško v okviru določenih kontingentov izdaje od 1. dec. t. l. dalje edino trgovsko ministristvo v Pragi. Poslovalnica v Bratislavi ni več v to opravljena.

g Povišanje cen spirita. Poučeni gospodarski krogi trdijo, da stojimo neposredno pred povišanjem cen spirita. In sicer se bo oddajal spirit z všteto trošarino le proti takojšnjemu plačilu.

g Doba soli iz Romunije. Koncem pretečenega tedna je bila v Belgradu podpisana pogodba med našimi in romunskimi delegati glede dobave soli iz Romunije. Že lanko leto je bila sklenjena za dobo 5 let taka pogodba, katere pa ni naša ne romunska vlada ratificirala. Sedaj je to tudi formalno urejeno. Romunska sol je dobre kakovosti in cenejša kot druge. Sporazum je dosežen tako glede cene, kakor glede količine dobave.

g Carina na uvoz koksa. Na zadnji seji carinskega sveta pri generalni direkciji carin v Belgradu je bilo sklenjeno, da se uvede carina na uvoz koksa v našo državo. Kako visoka bo ta carina, bo določeno pozneje.

g Vprašanje sanacije Pomorske banke v Gruziji. Kakor smo že javili, je zaprosila Pomorska banka d. d. v Gruziji za poravnalno postopanje. V soboto bi imeli upniki sklepati o poravnavi. Toda tozadeven narok se je preložil na 21. januarja 1925, ker je upati, da se izvede medtem sanacija zavoda potom neke domače finančne skupine.

g Carinski aggio v Italiji je znašal od 30. novembra do 6. decembra t. l. 454.— v papirju za eno liro v zlatu.

g Mednarodna razstava usnjarske obrti se vrši od 22.—29. januarja 1925 v Milanu.

g Polom nemške banke. — »Nordost-deutsche Bank« v Königsbergu se nahaja v plačilnih težkočah in je ustavila svoja izplačila. Pasiva presegajo aktiva za 75.000 zlatih mark.

g Cene živine, telet in prašičev dne 17. decembra 1924 v Ljubljani. Voli prvovrstni za kg žive teže Din 12,25—13, voli rejeni 11,75—12,25, voli za vprego 11—12, biki lažji 9,50—10, krave rejene 8—9, krave klobasariče 6—7, teleta debela težja 16,50—17,75, teleta lažja 16—17, prašiči peršutarji živi 15 do 16, prašiči debeli 17—17,50, prašiči zaklani po kakovosti 18—19, teleta zaklana 19,25 do 20,50. Plemenski prasci od 6 do 14 tednov stari komad 200 do 400 Din. — Današnji semelj je bil slabo obiskan. Tudi prigon je bil bolj pičel. Kupčija je bila bolj slaba, povpraševanje za blagom malenkostno. Zato so tudi cene pri goveji živini zopet nekoliko padle. Prav živahno povpraševanje je bilo za teleti in vsled tega se je cena teletom nekoliko popravila. Cene prašičev pa so znatno padle zato, ker se veliko blaga ponuja, trg pa je že itak prenapolnjen. Zlasti zaklani prašiči se niso prav nič lahko prodajali, ker je preveč blaga. — Pričakovati je, da se bodo cene na sedanji višini obdržale.

Borze.

17. decembra 1924.

DENAR.

Curih. Belgrad 7.655—7.75 (7.70). Berlin 1.220—1.231 (1.229). Italija 22.22—22.27 (22.27). London 24.23 (24.24). Newyork 516.50—516.89 (516.69). Praga 15.60—15.65 (15.6125). Dunaj 0.00725—0.00790 (0.007280).

Dunaj. Devize: Belgrad 1056, Kodanjski 12.330, London 333.000, Milan 3052, Newyork 70.935, Pariz 3807, Varšava 13.620. — Valuta: te: dolarji 70.460, angleški funt 331.200, francoski frank 3770, lira 3025, dinar 1051, češkoslovaška krona 2130.

Praga. Lira 146.35, Zagreb 50.60, Pariz 182%, London 159.05, Newyork 33.90.

Ljubljanska in zagrebška borza vsled državnega praznika nista delovali.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Dunaj. Živnostenska banka 830.000, Alpin 386.000, Greinitz 153.000, Kranjska industrijska družba 850.000, Trboveljska družba 468.000, Hrvatska eskomptna banka 115.000, Leykam 165.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 59.000, Avstrijske tvornice za dušik 172.000, Gutmann 400.000, Mundus 840.000, Slavex 235.000, Slavonija 68.500.

Prabiblija človeštva.

Niso še zaključeni zapiski o skrivnostni Livijevi zgodbi neapolskega odkritelja profesorja Fusco, že beremo o nekem novem odkritju, ki bi v zgodovinskem, etnografskem in jezikovnem oziru prekosilo vse dosedanje najdbe, če se bo pokazalo kot pravo. Livijeve knjige bi o prazgodovini človeštva ne mogle povedati nič novega in bi tudi naših nazorov o stari rimski zgodovini ne mogle bistveno spremeniti. Saj imamo v spomenikih, napisih itd. bolj verodostojne priče kakor pa v neobjektivnih zgodovinarjih. Nekaj drugega je pa najdba prabiblije, o kateri beremo tole:

Pred nekaj tedni je berlinski pisatelj L. Albert-Hermann, raziskovalec keltskih starožitnosti in jezikov, na potovanju po Angliji in Irski našel prepis popolne kronike učenjakov provincije Ulster. Kronika vsebuje v skoraj nepretrgani kronološki vrsti zgodovino od leta 5357 do 4. pred Kristusom. Listine so bile dolgo časa last potomca prastare irske kraljeve rodbine; ta rodbina je sorodna sedanji angleški in po tej tudi hohenzollerski dinastiji. Ta potomec je listine več let skrival, da ja ne bi nihče nič zvedel o njih. Znano je, da so Angleži zatirali vse, kar je bilo irskega, da so hoteli iztrebiti vsako sled irskega jezika, starokeltske kulture in slavne preteklosti irskega naroda. Nešteto nenadomestljivih starih rokopisov in zgodovinskih spomenikov je na ta način izginilo. Pergamentne listine prabiblije so se ohranile le kot »sostanovke trohnečih kosti irskih kraljev«. Ni čuda, da je morala taka kronika bosti Angleže prav posebno v oči; saj bi bila starejša kakor so Mozesove knjige in bi bil irski narod eden prvih kulturnih narodov sveta. Kje je pa ta biblija sedaj, o tem nam odkritelj Albert nič ne pove. Prinesel je pa dobesečen prepis in preštavo s seboj; prvi del je že izšel v nemškem prevodu, nadaljevanje bo prišlo neka berlinska založba. Obenem je odpotoval pisatelj Hall-Halsen v Ameriko, da pripravi tam angleško izdajo. Nemci so postali namreč vsled zadnje Livijeve afere zelo previdni in noče prusko naučno ministristvo in strokovno učnštvo o vsej stvari nič slišati. Niti preiskovalnega odbora niso hoteli dovoliti.

O pomenu nove najdbe beremo v »Weserzeitung«: Če se izkaže listina kot prava, bo seveda za poznavanje stare zgodovine neprecenljivega pomena, bi razširila naše zgodovinsko znanje do kamenite dobe in bi nam pripovedovala o domovini in potovanju starih

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

47

»Ne moreš se,« je kričal mož z divjim pogledom, ki je govoril v imenu drugih. »Pridi doli, jagnje, in poklekni pred levom Abijem, ali te bomo mi, šakali, prisilili. Nočemo te priznati, ki smo vroče krvi Hikssov. Dokler stoji obeliski pred cedrovimi vrati, ti obeliski, postavljeni od velikih faraonov iz rodu Hikssov, katerih potomka je bila Abijeva mati, dokler stoji ti obeliski, ki so postavljeni tjakaj za vse večne čase, te ne bomo priznali. Stopi doli in pojdi na svoje mesto v harem svojega gospodarja, o faraonova nezakonska hči!«

»Ah,« je ponavljala Tua za njim, »dokler stoji ti obeliski, ki so jih postavili tatje iz rodu Hikssov, me ne boste priznali, faraonova nezakonska hči!«

Nato je premolknila in zdelo se je, da je pobita; zdihovala je, si vila roke in rekla s pridruženim glasom:

»Ženska sem in sama sredi med vami. Moj oče faraon je mrtev in vi zahtevate od mene, naj odložim svojo oblast in vladam odslej le po tistem, ki je faraona ujel in ga usmrtil. Kaj mi je torej storiti?«

»Bodi pridna in svojemu soprogu pokorna, pankrt,« se je nekdo norčeval in Tui je med glasnim smehom, ki je sledil tem besedam, pogledala govornika, Abijevega častnika, ki se je bil odlično udeležil poboja faraonove čete.

Pogledala ga je zelo čudno in tisti, ki so stali blizu moža, so opazili, da so mu ustnice prebledele in da je jel omedlevati, tako da bi bil padel, če bi ne bil v gneči. Nato se je zopet zavedel in je poprosil duhovnike, ki so bili blizu tamkaj zbrani v krogu, naj ga sprejmejo v svojo sredo, češ da ne more prenašati vročine, ki vlada med množico. Eden izmed duhovnikov je priklinal in napravil so mu prostora med seboj, kar je Tui dobro opazila.

Nato je zopet jela govoriti:

»Vi grdite maziljeno kraljico Egipta, kronano in po božji volji izbrano v svetišču najsvetejšega templja,« je rekla in je še vedno upirala pogled v surovega vojaka.

»Toda sedaj je vaša ura in ona mora samoto prenašati, ker nima prijatelja v Memfidi. O, kaj naj storim?« je vzkliknila in je zopet vila roke. »Dobro ljudstvo, begovi so mi prisegli, da bo Amen, največji izmed bogov, svojega diha položil vame, kadar se rodim, in so mi obljubili, da mi bo pomagal v uri največje sile. Usmilite se torej in dajte mi časa, da molim k Amenu. « Pogledajte,« in pokazala je predse, »tamkaj zahaja rdeča obla solnce; kmalu, kmalu bo izginila — dovolite mi, da samo ta kratak hip, dokler ne zaide skozi zahodna vrata, pomolim k Amenu, in če mi ne pošlje pomoči, se bom vdala vaši zahtevi in se bom poklonila pred plemenitim princem iz rodu Hikssov, ki je ujel v past svojega brata faraona ter ga s pomočjo svojega čarovnika in svoje volhunk Merite umoril.«

»Dovolj ji ta odlog, ki ga prosí. Ljudstvo moje,« je vzkliknil Abi, ki se ni prav nič bal Amena, te nekoliko oddaljene osebnosti, in je le skrbel, da bi ne nastal nemir, v katerem bi utegnili njegovo ljubeznivo, novoporočeno soprogo ubiti ali raniti.

Tako so ji torej dovolili tiste trenutke, za katere je prosila. Tui je vstala, dvignila roke in oči k nebu in je jela glasno moliti:

»Čuj me, moj oče Amen, v hiši svojega pokoja, kakor si mi bil prisegel. O moj oče Amen, ti vidiš mojo borbo. Ali je tvoja volja, da tvoja hči osramoti samo sebe

in tebe, pred tem možem, ki je pobil svojega kralja in brata, ki mu je ona na tvoj ukaz dala ime soproga? Če je tako, se ti bom uklonila; toda če ni tako, tedaj izgovori svojo besedo z močjo ali znamenjem in prisili njega in njegovo ljudstvo, ki se norčuje iz mojega veličanstva in me imenuje pankrta, da se mi ukloni. O Amen, oni te tajé v svojih sreih, ki častijo druge bogove, kakor so te tajili barbari, ki so jih rodili in ki so podrlj tvoje oltarje v Egiptu, toda jaz vem, da si me ti poslal, in zaupam vate, ah, tudi če me uničiš. Moj oče Amen, tamkaj zahaja veličastvo, s katerim odevaš svojega duha. Preden zaide in preden pade noč na zemljo, se razodeni tako, da bodo vsi vedeli, da sem resnično tvoj otrok. Če si pa drugače sklenil, zapusti mene in Egipt in me izroči sramotil.«

Končala je svojo molitev, se zgrudila v prestol, naslonila obraz na roko in nepremično zrla v sijaj zahajajočega solnca. A ni zrla sama, zakaj vsi, kar jih je bilo v širni dvorani, so se obrnili in so strmeli v posiljavajoči se žar. Stali so tamkaj v rdeči svetlobi in strmeli vanjo; ker je bila dvorana zgornj proti nebu odprta, sta senci obeliskov padali nanje, kakor senci dveh mečev, katerih konci se stikata na podnožju Tuinega prestola. Nihče ni verjel, da se bo kaj zgodilo, tudi duhovniki ne, ki so tukaj v Memfidi, Plahovem mestu, le malo cenili Amena, thebanskega boga. Mislili so, da je ta obupna prošnja bila le zadnji krik umirajoče vere, ki se je izvil ponosni, pobiti ženski v nje največji stiski.

In vendar, in vendar so strmeli v solnce, zakaj govorila je s čudno gotovostjo, kakor da pozna boga, in ali se ni imenovala Amenova zvezda, ali niso pravili čudnih zgodeb o njenem rojstvu, ali se ni lotusov cvet spremenil v zlato in drago kamenje v roki te mlade, maziljene kraljice, ki je no-

sila na svojih prsih znak življenja? Ne, nič se ni moglo zgoditi, a vendar so gledali v solnce.

Bil je nenavaden solnčni zahod. Zadnje dni je vladala silna vročina, sedaj pa je bila čudovita in strašna tihoča na nebu in na zemlji. Nič se ni zganilo v mestu, noben pes ni zalajal, noben otrok ni zakričal, noben list se ni premaknil na palmah; bilo je kakor v mestu smrti.

Na nebu so se prikazali gosti oblaki in so se premikali, čeprav ni bilo vetra. Kjer so se jih dotaknili solnčni žarki, so bili zlati in rdeči in škrlatni, v senci pa globoko črni. Čudne oblike so imeli ti oblaki in so se gibali na nebu kakor armada, ki se zbira za bitko. Bili so med njimi poveljniki, ki so naglo hiteli semintja; tam so bili vozovi in potem mračne vrste pešcev z bleščecimi kopji. Drugi oblak, višji od ostalih, je švilgal preko nebeškega oboka in je bil podoban ženski z razpuščenimi zlatimi lasmi. Njeno nogo so ostale na solncu, njeno telo se je sklanjalo preko neba in na daljnem obzorju vzhoda so nje roke držale blede oblo vzhajajočega meseca.

Opazovalci so se zbali tega oblaka. »To je Isis z mesecem v rokah,« je rekel nekdo. »Ne, to je boginja Nout, ki čuje nad svetom,« je odgovoril drugi. Dasi sta le tiho govorila, je v tej strašni tihoči njun glas prišel do Tuinega prestola in tedaj se je njeno obličje prvokrat spremenilo — prikazal se je na njem hladen, čuden smehljaj.

Kaku je pričel Abiju šepetati v uho in strah je bil v očeh Abiju obeh. S prstom je pokazal na dve zvezdi, ki sta nenadoma zasijali skozi zeleno meglico nad večerno zarjo, in se je nato obrnil ter pogledal kraljico, vneto prigravljaje svojemu gospodu. Abi se je slednjič oglašil:

»Solnce je zašlo. Dej, končajmo to nemnost!«

